

ZÁSAH V PODMIENKACH SÚKROMNEJ BEZPEČNOSTNEJ SLUŽBY

Petr Selinger*

ABSTRAKT

Činnosť bezpečnostných služieb sa často dostáva do rôznych situácií, pričom sa zasahuje do práv a slobôd iných osôb. Aby nedochádzalo k obmedzovaniu týchto práv a slobôd iných osôb, ich činnosť je upravovaná oprávneniami obsiahnutými v zákone o SBS. Článok rieši povinnosti pracovníka SBS pri vykonávaní zásahu.

Kľúčové slová: súkromná bezpečnostná služba, zásah, základné zásady zásahu, taktika zásahov

ABSTRACT

Private Security Services activities are often realized in various situations connected with encroachment on rights of other persons. In order to avoid the limiting of rights and freedom of other persons, their activities are indicated by competencies given in act about private security services. The paper is dealing with the duties of private security services during their intervention.

Key words: private security services, intervention, basic principles of intervention, strategy of interventions.

ÚVOD

Zákon č. 473/2005 Z. z. o súkromnej bezpečnosti platný od 1. januára 2006 upravuje poskytovanie služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti, výkon štátneho dozoru Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a kontroly Policajným zborom v oblasti súkromnej bezpečnosti.

Prevádzkovateľ strážnej služby, ktorý prevádzkuje zariadenie poplachového systému alebo časť takéhoto zariadenia, vyhodnocuje narušenie chráneného objektu alebo chráneného miesta alebo ktorý prevádzkuje iný systém slúžiaci na ochranu majetku a osoby, je povinný zabezpečiť okamžité preverenie signálu dostatočným počtom odborne spôsobilých osôb poverených výkonom fyzickej ochrany.

* Ing. Petr Selinger, Ph.D., ŽU v Žiline, FŠI, Katedra bezpečnostného manažmentu, Petr.Selinger@fsi.uniza.sk

Motorové vozidlo používané na preverenie signálu musí byť označené čitateľným nápisom „ZÁSAHOVÉ VOZIDLO“.

1 POVINNOSTI PRACOVNÍKA SBS PRI VYKONÁVANÍ ZÁSAHU

Povinnosť chápeme ako vopred stanovený súhrn činnosti, správania, konania a vystupovania, ktoré povinná osoba musí vo vymedzených prípadoch a podmienkach splniť.

Pracovník SBS je pri zásahoch **povinný**:

1. dbať na česť, vážnosť a dôstojnosť osoby i na svoju vlastnú,
2. nepripustiť, aby osobe v súvislosti s touto činnosťou vznikla bezdôvodná ujma, dbať o to, aby prípadný zásah do jej práv a slobôd neprekročil mieru nevyhnutnú a dosiahnutie účelu vykonávaného opatrenia,
3. na vykonanie alebo dokončenie zásahu použiť taký vecný bezpečnostný prostriedok, ktorý vedie k úspešnému dokončeniu zásahu a čo najmenej poškodzuje osobu, proti ktorej sa zásah vedie,
4. ak je to možné, hneď poučiť osobu o jej právach a povinnostiach,
5. prísne dodržiavať zákonnosť pri vykonávaní zásahov,
6. použiť výzvu zodpovedajúcu zásahu, ak to okolnosti dovoľujú,
7. preukázať svoju príslušnosť k SBS, ak to povaha a okolnosti dovoľujú,
8. v službe vykonať zásah, ak je páchaný trestný čin alebo priestupok, alebo je dôvodné podozrenie z ich páchania, alebo došlo k porušeniu vnútorného režimu objektu, prípadne miesta.

Povinnosť použiť výzvu

Pracovník SBS je povinný začať každý zásah zodpovedajúcou výzvou, ak to povaha a okolnosti zásahu dovoľujú. Výzvu musí predniesť dôrazne, jasne a zrozumiteľne, aby si ju adresát nevysvetľoval rôznym spôsobom, aby si bol vedomý, že je adresovaná jemu. Výzva musí byť splniteľná.

Povinnosť preukázať príslušnosť k SBS

Osoba, proti ktorej zásah smeruje musí vedieť, že zásah vykonáva pracovník SBS. Z tohto dôvodu je pracovník SBS pred vykonaním zásahu povinný preukázať príslušnosť k SBS rovnosťou s príslušným identifikačným označením, identifikačným preukazom strážnej služby, detektívnej služby, odbornej prípravy a poradenstva.

V podmienkach zníženej viditeľnosti ústnym vyhlásením. Ústnym vyhlásením preukazuje pracovník SBS svoju príslušnosť k SBS iba vo výnimočných prípadoch, keď okolnosti zásahu neumožňujú preukázať príslušnosť prvými dvoma spôsobmi. Týmito spôsobmi sa pracovník SBS preukáže ihneď, len čo to okolnosti zásahu dovoľia a on je o to požiadaný.

2 ZÁSADY ZÁSAHOV V PODMIENKACH SÚKROMNEJ BEZPEČNOSTNEJ SLUŽBY

Dôvody na zásah

Pracovník SBS môže vykonať zásah len zo zákonných dôvodov, t.j. pri páchaní trestného činu alebo priestupku, alebo ak je dôvodné podozrenie z ich páchania, alebo je bezprostredne ohrozený život, zdravie alebo majetok, alebo pri porušení vnútorného poriadku objektu, prípadne miesta, ak takéto porušenie a skutočnosť zistil, alebo mu ich oznámili.

Pracovník SBS sa snaží vždy zistiť totožnosť oznamovateľa, pretože spravidla ide o dôležitého svedka. Od oznamovateľa pokiaľ je to možné požaduje čo najúplnejšie vysvetlenie, aby získal čo najucelenejší obraz o oznamovanej skutočnosti. Na základe takto získaných informácií si môže už pred príchodom na miesto udalosti vytvoriť taktický plán ďalšieho postupu, čo a akým spôsobom bude riešiť, zisťovať, prípadne ako realizovať zásah. Umožňuje mu to okamžite po prevzatí oznámenia privolať potrebnú pomoc ďalších pracovníkov SBS, Policajného zboru, ale aj zdravotnej, požiarnej, havarijnej služby a pod. a objektívne plniť úlohy hlásnej služby.

Pri vykonávaní zásahov v súvislosti s výkonom bezpečnostnej služby pracovníci SBS postupujú podľa špecifických zásad, ktoré vychádzajú zo všeobecných právnych princípov v činnosti SBS. Dôsledná realizácia týchto zásad dáva ostatným občanom a organizáciám záruku, že do ich práv a slobôd sa bude zasahovať zákonom ustanoveným spôsobom.

Ide o tieto zásady zásahov :

Zásada zákonnosti - znamená, že každý zásah musí byť vykonávaný v medziach a spôsobom uvedeným v zákone. Napr. zásah možno vykonať len v medziach **nutnej obrany a krajnej núdze** a prostriedkami, ktoré sú uvedené v zákone o SBS.

Zásada primeranosti - znamená, že zásah musí byť primeraný povahe a rozsahu ohrozenia alebo narušenia chráneného záujmu, aby osobám nevznikla bezdôvodná ujma. Pri vykonávaní zásahov stí prejavuje v troch základných smeroch: v primeranosti pri výbere (voľbe) vecných bezpečnostných prostriedkov, v primeranosti použitia týchto zvolených vecných bezpečnostných prostriedkov i v časovej primeranosti vykonania zásahu a použitia vecných bezpečnostných prostriedkov.

Zásada legality (oficiality) - znamená možnosť zakročenia pracovníka SBS ak je páchaný trestný čin alebo priestupok v súvislosti s chráneným objektom alebo chráneným miestom.

Zásada oportunitý - vo svojej podstate dáva pracovníkovi SBS možnosť zasiahnuť podľa uváženia, t.j. ponecháva pracovníkovi SBS možnosť zvážiť pred začatím zásahu všetky okolnosti a rozhodnúť sa, či zasiahnuť, alebo nie, prípadne aké iné opatrenia vykonať.

Zásada rýchlosti a rozhodnosti - znamená zvoliť taký postup pri zásahu, aby bol tento čo najrýchlejšie ukončený a aby sa protiprávne konanie nerozšírilo do väčších rozmerov. Nemá tu miesto nedbanlivý, ľahkovážny a hazardný prístup ani riskantné podceňovanie situácie.

Zásada slušnosti a taktnosti - spočíva v tom, že pracovník SBS si zvolí pri zásahu konanie tak, aby zodpovedalo príslušnej osobe, napr. ťarchavá žena, osoba vysokého veku. Inak sa musí správať k slušnému občanovi, inak k páchatelovi pristihnutému na mieste činu. Taktnosť sa musí prejavovať aj v slušnom správaní pri zásahu, t.j. pracovník SBS nesmie znížovať čnosť, vážnosť a dôstojnosť osôb. zosmiešňovať ich, urážať, hrubo sa k nim správať a pod. Pri zásahu sa nesmie rozptyľovať, baviť sa so svojimi známymi, ďalšími pracovníkmi SBS bez toho, aby sledoval okolie, nesmie jesť, piť, fajčiť a žuť žuvačku, okrem miest a prestávok na to určených., Informácie podáva

občanovi ochotne, ale stručne, zreteľne a výstižne, nesmie však pritom porušiť zásadu mlčanlivosti. Všetkým osobám pri zákroku musí vykať, oslovovať ich občan - občianka, pán pani. prípadne priezviskom. Nemusí vykať osobám mladším ako 15 rokov a blízkym osobám.

Zásada bdelosti a ostražitosti - znamená, že pracovník SBS pri každom zásahu musí dbať na to, aby sa sám nevystavil nebezpečenstvu útoku.

Zásada presvedčovania - spočíva v pozitívnom pôsobení na zúčastnené osoby pred zásahom, počas neho a po jeho skončení.

3 TAKTIKA ČINNOSTI PRACOVNÍKOV SBS V PRIEBEHU NIEKTORÝCH ZÁSAHOV

Spoločným menovateľom, ktorý vyvoláva zásahy pracovníkov SBS, je nebezpečenstvo alebo protiprávne konanie. Pôsobia tu i ďalšie podmienky a okolnosti, ktoré potom spoločne vytvárajú obraz o situácii na mieste udalosti.

Pre určenie kategórií (členenie) zásahov majú význam najmä tieto skutočnosti :

1. Miesto vykonania zásahu
 - zásahy na verejnosti, na verejne prístupných miestach alebo vo verejných miestnostiach,
 - zásahy pri narušení technicky zabezpečených objektov.
2. Osoba páchatel'a:
 - zásahy proti výtržníkom a podnapitým osobám,
 - zásahy proti cudzincom,
 - zásahy pri osobách používajúcim diplomatické výsady a imunity,
 - zásahy proti poslancom NR SR, ďalším ústavným činiteľom a sudcom ústavného súdu,
 - zásahy proti vojenským osobám,
 - zásahy proti tehotným ženám, osobám vysokého veku, duševne chorým osobám, osobám so zjavnou telesnou chybou alebo chorobou a osobám mladším ako 15 rokov.

Ďalej sa zameriam iba na zásahy vo verejných miestach a pri vyhlásení poplachu technickými prostriedkami.

Zásahy na verejnosti, na verejne prístupných miestach a vo verejných miestnostiach

Medzi časté zásahy patria zásahy vykonávané na verejnosti, na verejne prístupných miestach alebo vo verejných miestnostiach.

Pojmom „na verejnosti“ chápeme akékoľvek miesto, kam má voľný prístup ktokoľvek a udalosť sa stala v prítomnosti niekoľkých nezúčastnených osôb.

Pojmom „na verejne prístupnom mieste“ je potrebné chápať akékoľvek miesto, kam má voľný prístup ktokoľvek, ale udalosť sa stala bez prítomnosti ďalších (nezúčastnených) osôb.

Zásahy na verejnosti

Ak sa pracovník SBS po dôkladnom zhodnotení situácie rozhodne vykonať zásah, mal by dodržať tieto zásady :

- zaujať také postavenie, aby mal krytý chrbát a páchatel'a mal neustále vo svojom zornom poli,

- od samého začiatku postupovať rozhodne, rázne, dostatočne rýchlo,
- po celý čas zásahu byť bdely a ostražitý,
- zabezpečovať druhého pracovníka SBS (vzájomné zabezpečovanie)
- neustále byť pripravený na odvrátenie možného útoku proti pracovníkom SBS za použitia príslušných vecných bezpečnostných prostriedkov.

V prípade zbytočne zdĺhavého postupu, nerozhodnosti, by udalosť mohla ľahko prerásť do širších rozmerov, mohla by sa zvýšiť agresivita osôb. Do incidentu by sa mohli zapojiť ďalšie, doposiaľ nezúčastnené osoby a dokončenie zásahu by sa mohlo stať komplikovaným.

Pracovník SBS vyzve osobu, aby upustila od protiprávneho konania, a pokiaľ to okolnosti vyžadujú, prednesie výstrahu, že použije vecné bezpečnostné prostriedky na zabránenie ďalšieho protiprávneho konania.

Osobu, ktorá sa dopustila protiprávneho konania, čo najrýchlejšie (ak to okolnosti vyžadujú) odvedie z verejnosti na vhodné miesto, kde dokončí zásah. V prípade zásahu proti viacerým osobám zameria pozornosť na najaktívnejšie z nich a podľa možnosti agresívne osoby oddelí od ostatných osôb.

Ďalší postup (privolanie príslušníkov PZ a pod.) bude závisieť od závažnosti prípadu. Obdobný postup pracovníci SBS použijú aj pri zásahu vo verejných miestnostiach.

Zásahy vo verejných miestnostiach

Vo verejných miestnostiach často dochádza k závažným narušeniam verejného poriadku, na ktorých sa zúčastní väčší počet osôb. V týchto prípadoch sa pracovníci SBS musia snažiť čo najrýchlejšie vyviesť z miestnosti najaktívnejších narušiteľov. sústrediť ich na vhodných miestach a zabezpečiť ich prípadné stráženie do času, kým sa na miesto dostaví policajný zbor.

Taktiku každého zásahu vo verejnej miestnosti je nevyhnutné prispôbiť špecifickým podmienkam každého miesta.

Zásahy pri narušení technicky zabezpečených objektov

Systémy signalizácie narušenia technicky zabezpečených objektov s vývodom poplachového signálu na PCO (pult centralizovanej ochrany) sa zriaďujú s cieľom zvýšiť ochranu majetku a osôb.

Technicky zabezpečeným objektom sa rozumie objekt zabezpečený elektrickou zabezpečovacou signalizáciou (EVS) alebo objekt zabezpečený prostriedkami zabezpečovacej techniky s vývodom poplachového signálu.

Pri zachytení poplachového signálu o narušení technicky zabezpečeného objektu a jeho vyhodnotení vykonáva zásah na objekte zásahová skupina. Spravidla je dvojčlenná. Do skupiny môže byť zaradený i služobný, všestranne vycvičený pes.

Výkon služby zásahovej skupiny organizuje a riadi dispečer (operátor) PCO. Počas výkonu služby zásahová skupina a riadiace pracovisko navzájom udržiavajú nepretržité spojenie.

Činnosť riadiaceho pracoviska - dispečingu pri narušení objektu :

- vysiela zásahovú skupinu na zásah, upresňuje údaje a pokyny pre možné varianty zásahu,
- vyhodnocuje hlásenie vedúceho zásahovej skupiny o priebehu zásahu a organizuje opatrenia na zadržanie páchateľa,
- organizuje a zabezpečuje poskytnutie pomoci a vyslanie posíl, špeciálnych skupín PZ, zdravotnej pohotovosti a pod.,

- zabezpečuje vyrozumenie a príchod majiteľa alebo užívateľa pracovníka objektu oboznámeného s obsluhou EZS,
- spracúva dokumentáciu činností súvisiacich s vykonaním zásahu.

Základné zásady postupu zásahovej skupiny

Po prijatí oznámeniu o narušení objektu sa zásahová skupina ihneď presunie na miesto určenie. Počas presunu riadiace pracovisko upresňuje údaje a pokyny pre možné varianty zásahu.

Pri príchode k objektu :

- a) vodič nepoužíva diaľkové svetlá, dbá o to, aby narušiteľa objektu nevyrušil, odstavi motorové vozidlo a zabezpečí ho pred zneužitím,
- b) pred prekontrolovaním objektu si všetci členovia zásahovej skupiny nasadia nepriestrelné vesty,
- c) členovia zásahovej skupiny zaujmú najvýhodnejšie východiskové pozície, z ktorých môžu kontrolovať pravdepodobné únikové cesty narušiteľa z objektu.

Zásahová skupina dôsledne preverí, či sa páchatel' nenachádza v objekte. Ak nie sú viditeľné znaky narušenia, prekontroluje neporušenosť zámkov a mreží, ich riadne uzatvorenie, možnosť vniknutia cez strechu, vedľajšie priestory, šachty a pod.

Berie do úvahy možnosť, že páchatel' sa v objekte ukryl ešte v čase prevádzky, prípadne kvalifikovane prekonal zámky a pod. Po prekontrolovaní objektu vedúci podá hlásenie riadiacemu pracovisku, ktoré zabezpečí príchod majiteľa alebo užívateľa objektu, prípadne inej osoby (PZ) a pod.

Do príchodu majiteľa, užívateľa objektu, zásahová skupina vykonáva opatrenia na zabránenie úteku páchatel'a z narušeného objektu. Po otvorení objektu preverí, či sa tam páchatel' neskrýva.

V prípade zjavného narušenia objektu a dôvodného podozrenia, že páchatel' sa nachádza v objekte požiada o spoluprácu PZ a pod jeho vedením dokončí zásah.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY :

1. IGENYES, L. a kol. Zákon o súkromnej bezpečnosti po novom, Bratislava 2006
2. SELINGER, P., UHRÍN, S.: Bezpečnostné služby, ŽU v Žiline, 2003
3. ŠIMOVČEK, I. a kolektív, Kriminalistika. Akadémia PZ Bratislava, 1997
4. MESÁROŠ, M. a kol.: Súkromné bezpečnostné služby, ŽU v Žiline, 2004
5. Zákon č. 473/2005 Z. z. o súkromnej bezpečnosti
6. Zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore
7. Vyhláška MV SR č. 634/2005 Z. z.

článok recenzoval:
prof. Ing. Josef Reitšpís, PhD.